

بازدید از مؤسسه رودکی

علی نوری

۳- سامانه اطلاع‌رسانی گویا، اطلاع‌رسانی از طریق خط تلفن و گرفتن شماره‌های خاص.

البته چند سالی است که چاپ بریل روزنامه سپیدآفرین هم بر عهده مؤسسه رودکی گذاشته شده است.

آقای دکتر محمد خوانین‌زاده رئیس محترم رودکی نخست به خوش‌آمدگویی و خیر مقدم به آقای محمد نوری و همراهان پرداخت، آنگاه اقدامات و فعالیت‌های مؤسسه رودکی را معرفی کرد. در ادامه اینگونه دیدارها را موجب خیر و برکت دانست. سپس آقای نوری از آقای خوانین‌زاده دعوت کرد تا با سفر به قم و آمدن به دفتر فرهنگ معلولین از آنجا بازدید نمایند. سپس آقای خوانین‌زاده فعالیت‌های مؤسسه ریحانه (مؤسسه رودکی) را در چند بخش توضیح داد که بسیار جالب بود. در مجموع چهار مرکز تحت پوشش ریحانه است؛ آمار کسانی که در هر مرکز زیر پوشش هستند نوع خدمات و آمار خدمات را بیان کرد.

سپس آقای محمد نوری ماهیت و خطمشی دفتر فرهنگ معلولین و مؤسسه رودکی را به لحاظ اینکه هر دو به امور فرهنگی و خدمات فرهنگی اهتمام دارند، یکسان دانست و گفت: بسیاری از پروژه‌های این دو مؤسسه در امور نابینایان واحد و یکسان است. البته نقطه افتراق‌هایی هم است، دفتر علاوه بر نابینایان به امور ناشنوایان و معلولان جسمی - حرکتی هم می‌پردازد؛ ولی رودکی فقط به امور فرهنگی نابینایان می‌پردازد. اگر بتوانیم کارهایمان را بیش از گذشته هماهنگ نماییم، از کارها و پروژه‌های تکراری بپرهیزیم و پروژه‌های بزرگ و در سطح ملی را با همکاری و تقسیم کار انجام دهیم، پیشرفت‌ها بیشتر خواهد شد. آقای نوری ادامه داد: در عرصه کتاب گویا محدوده‌ای برای کارهایمان تعریف کرده‌ایم و فقط به کتب مذهبی مؤثر و سنگین که دیگران به گویا کردن آن نمی‌پردازند، اقدام می‌کنیم. نسبت به سال گذشته خطمشی ما در کتاب گویا خاص‌تر و محدود به کتب مذهبی و مرجع خواهد شد. از اینرو مثل رودکی به گویا کردن هر اثر نمی‌پردازیم. یعنی از سال آینده استودیوی دفتر فقط در اختیار کتاب‌هایی است که در دفتر یا در مؤسسه آل‌البیت (ع) تألیف شده، دوم به پروژه‌های مرجع مثل دائرةالمعارف‌ها می‌پردازیم. بالاخره هدفمان از کتاب گویا اینست که کارهایی که

چند ماه است می‌خواستیم دعوت مؤسسه رودکی را اجابت نموده ولی فرصت یار نمی‌شد تا اینکه بالاخره پس از هماهنگی قرار شد روز دوشنبه ۲۳ شهریور ماه ۱۳۹۳ برویم. آقایان محمد نوری، اباذر نصر و علی نوری و چند تن دیگر از مدیران دفتر فرهنگ معلولین به مؤسسه رودکی یا به قول امروزی‌ها ریحانه رفتند. گزارشی از صحبت‌های دو طرف و بازدید بخش‌ها ذیلاً عرضه می‌شود.

در سال ۱۳۲۸ آموزشگاه شبانه‌روزی رودکی در تهران توسط سازمان خدمات اجتماعی راه اندازی شد. این مرکز در طول ۶۵ سال تحولات بسیاری داشته است. آخرین تحول مهم آن اینست که در سال ۱۳۸۲ به مؤسسه مردم‌نهاد و خیریه ریحانه واگذار گردید. سازمان بهزیستی به عنوان واگذار کننده مسئولیت‌هایی و نیز مؤسسه ریحانه تعهداتی پذیرفتند.

هم اکنون این مرکز با دو نام کلی و جزئی شناسایی و معرفی می‌شود:

مؤسسه خیریه و نیکوکاری ریحانه

مرکز نابینایان کشور (رودکی)

ولی هنوز در جامعه به نام رودکی معروف است و دارای سه وظیفه مهم است:

۱- تولید کتاب گویا و کتاب بریل

۲- کتابخانه‌های بریل، گویا با تجهیزات مدرن و خدمات کتابخانه‌ای

دیگران انجام نمی‌دهند، انجام دهیم. قبلاً حدود چهار هزار ساعت کتاب گویا تولید کرده‌ایم و در این آثار تقریباً همین‌گونه عمل شده است.

اما در عرصه کتاب بریل هم محدوده تعریف شده‌ای داریم و مثل رودکی باز و گسترده عمل نمی‌کنیم. بریل ما محدود به پروژه تأمین قرآن و نهج‌البلاغه و صحیفه سجادیه برای کتابخانه‌های مهم جهان و دوم آثار تألیف شده در مؤسسه آل‌البیت و دفتر فرهنگ معلولین است.

بنابراین به این روش تقسیم کار صورت می‌گیرد و طرح‌های تکراری نخواهیم داشت.

اما عرصه تألیف و تولید کتب مرجع؛ در سه عرصه نابینایی، گویا و بریل فعال هستیم. می‌خواهیم این بخش را بیشتر توسعه دهیم از اینرو خدمت شما رسیدیم تا در این زمینه هماهنگی داشته باشیم. دائرةالمعارف نابینایی و چند کتاب مرجع دیگر در دست نهایی شدن است.

دوم اخبار و اطلاع‌رسانی از طریق سامانه اطلاع‌رسانی رودکی و از طریق ایران سپید است. وضعیت اطلاع‌رسانی در عرصه امور پژوهشی و علمی مربوط به نابینایان ضعیف است دفتر آمادگی دارد این بخش را هم برعهده گیرد.

آقای خوانین‌زاده این اقدامات را سودمند و ضروری دانستند و آرزوی موفقیت برای همه مدیران و کارکنان دفتر نمود، نیز قول همکاری داد. آقای نوری از آقای خوانین‌زاده استدعا کرد تا اجازه دهد در فرصت مناسب جهت مصاحبه خدمت برسند و درباره پاره‌ای مسائل مهم به گفتگو بپردازند.

بازدید از برخی بخش‌ها

ساختمان ظهیرالاسلام که به عنوان مرکز رودکی محسوب می‌شود بزرگ و دارای بخش‌های بسیار است. البته قرار شد در فرصت دیگر از همه بخش‌های آن بازدید شود ولی هم اکنون فقط از سه کتابخانه بینایی، گویا و بریل بازدید شد. به همراه آقای خوانین‌زاده به بخش کتابخانه‌ها رفتیم. در کتابخانه نابینایی هشتاد هزار عنوان کتاب ثبت و به شیوه دیوپی (اعشاری) رده‌بندی شده است. این کتابخانه شامل کتاب‌های مختلفی است. از قدیم در بخش گویا یا بریل کار می‌شده است. لذا نوع کتاب‌ها و ماهیت آنها منوط به همین نکته است. از اینرو کتابخانه جامع و تخصصی نابینایی نمی‌باشد بلکه همه نوع کتاب دیگر در آن یافت می‌شود دقیقاً مثل کتابخانه‌های عمومی دیگر.

به نظر می‌رسد ضروری است مؤسسه رودکی اقدام به ایجاد کتابخانه تخصصی نابینایی نماید تا تحقیقات در این زمینه را پشتیبانی کند. هم اکنون در ایران جای دو کتابخانه برای نابینایان خالی است. یکی کتابخانه‌ای که شامل کتاب‌هایی درباره نابینایی به زبان‌های فارسی، عربی و انگلیسی باشد. یعنی هر آنچه در جهان در این‌باره منتشر شده و نشر می‌یابد در این کتابخانه جمع‌آوری و خدمات‌رسانی گردد. مثل کتابخانه تخصصی قرآن کریم، یا کتابخانه تخصصی کودکان.

دوم کتابخانه‌ای که شامل آثار نابینایان است. هر آنچه نابینایان ایران و نابینایان جهان منتشر می‌کنند، یک نسخه آن در این کتابخانه جمع‌آوری شود، که پس از چند دهه مخزن بی‌نظیر و بسیار کارآمدی خواهد شد. اگر این دو کتابخانه به جمع‌آوری مقالات، نشریات و پایان‌نامه‌ها هم اقدام کنند، بر اهمیت این کتابخانه‌ها خواهد افزود.

سپس به سراغ کتابخانه گویا رفتیم، حدود هشتاد هزار ساعت کتاب گویا در این آرشیو هست و تماماً تولیدات خود رودکی است. اکثر

آنها کاست و به شیوه آزاد ضبط شده است. این آرشیو مهم‌ترین و حجیم‌ترین آرشیو کتاب گویا در ایران و منطقه و جهان اسلام است. اگر رودکی کتاب‌های گویای دیگران را هم آرشیو کند گنجینه بهتری خواهد شد.

خانم فروغی مدیر این آرشیو می‌گفت: همه تولیدات رودکی در این آرشیو هست؛ مگر کتب گویایی که توسط شخصیت‌هایی مثل خوانندگان پیش از انقلاب ضبط شده بود و در طلایع پیروزی انقلاب رئیس وقت رودکی اینگونه نوارها را پاک کرد و از بین برد. غیر از این آثار مفقود شده تمام آثار رودکی در این آرشیو موجود است.

به هنگام بازدید از این کتابخانه، چند نکته به نظر رسید:

۱- اگر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی همه تولیدکنندگان کتاب گویا را موظف کند یک نسخه از آثارشان را به این کتابخانه بفرستند، بر جامعیت این کتابخانه خواهند افزود؛

۲- اگر بخشی به عنوان صدای نابینایان صاحب اثر در اینجا دایر شود پس از چند سال ارزش تاریخی پیدا می‌کند. یعنی هر نابینا کتاب یا مقاله یا پایان‌نامه خود را بخواند و ضبط کند و به رودکی بفرستد؛

۳- موزه‌ای از وسایل و ابزار آلات گویاسازی هم لازم است. سپس به سراغ کتابخانه بریل رفتیم، آرشیو فخیم و بزرگ بود. تمامی آثار موجود تولید خود رودکی است و آمار آن حدود پنج هزار جلد می‌باشد. البته آثار بریل که دیگران به رودکی هدیه داده‌اند هم در این آرشیو دیده می‌شد.

این آرشیو بزرگترین گنجینه آثار بریل در خاورمیانه و ایران و جهان اسلام است. ولی تاکنون گزارشی جامع از آن منتشر نشده است.

در مورد بریل هم لازم است یک نسخه از تولیدات بریل در سراسر ایران در اینجا جمع‌آوری و ذخیره شود. البته لازم است مسائل حقوقی آن مرتفع گردد. البته اگر آثار بریل همه جهان را جمع‌آوری کنند بسیار بهتر است.

آقای محمد نوری به آقای خوانین‌زاده پیشنهاد کرد آمادگی داریم گزارش جامعی به چند زبان از دو گنجینه بریل و گویا تدوین کنیم؛ آقای خوانین‌زاده موافقت کردند.